

Sala HAL inaugura el curs 1995-96 amb la projecció de la selecció del festival ART FUTURA'95 i amb una conferència de Derrick de Kerckhove, reconegut expert en les noves formes de comunicació i d'expressió.

SALA

19 d'octubre de 1995

ART FUTURA'95 Derrick de Kerckhove

AUDIOVISUAL

I NOU MIL·LENNI

ART FUTURA'95 Programa

- "The Boxer Trailer"
(Pierre Lachapelle /TFX)
- "Dragonman"
(Kelvin Lee)
- "The Volcano Mine Ride"
(Ben Stassen)
- "Joe & Basket Mostly Sports"
(Peter Spans)
- "Mike Olfield-Let There Be Light"
(601 FX)
- "The Visible Human Project"
(National Center for Atmospheric Research)
- "In-Progress"
(In Progress)
- "The city of lost children"
(BUF Compagnie)
- "Technowa"
(Towa Tei)
- "William Gibson's Cyberspace from the movie Johnny Mnemonic"
(Sony Pictures Imageworks)
- "Spheroid"
(Nobuo Takahashi)
- "Adventure of Comty"
(Daikin Industries, Ltd.)
- "You gotta say yes to another excess"
(Jam & Spoon's Hands on Yello)
- "Demo Satoshi Kitahara"
(Satoshi Kitahara)
- "Tiny"
(Paul Kevin Thomason)
- "The end"
(Chris Landreth)
- "Rolling Stone"
(Tim Cheung)
- "Utopia"
(Max Almy & Teri Yarbrow)
- "Pet Shop Boys-Yesterday when I was mad"
(601 FX)
- "To boost or not to boost"
(Erwan Charbonnel)
- "Fluffy"
(Douglas Aberle)
- "Astro Canyon Coaster"
(Ben Stassen)

Derrick de Kerckhove és professor del Departament de Francès i director de Programa McLuhan de Cultura i Tecnologia, a la Universitat de Toronto. Va obtenir el títol de llicenciat en Llengua i Literatura Franceses per la Universitat de Toronto l'any 1975, i un doctorat en Sociologia de l'Art per la Universitat de Tours (França) l'any 1979. Va ser membre del Centre de Cultura i Tecnologia des de 1972 fins a 1980, i ha treballat més de deu anys amb Marshall McLuhan com a traductor, ajudant i coautor.

Ha editat *Understanding 1984* (UNESCO, 1984) i ha coeditat amb Amilcare Ianucci McLuhan *e la metamorfosi dell'uomo* (Bulzoni, 1984), dues col·leccions d'assajos sobre McLuhan, cultura, tecnologia i biologia. També ha coeditat un llibre amb Charles Lumsden, *The Alphabet and the Brain* (Springer Verlag, 1988), que avalua científicament l'impacte de l'alfabet occidental en la fisiologia i la psicologia del coneixement humà. Al desembre de 1990 va sortir una altra publicació a França, *La civilisation video-chrétienne*. Des d'aleshores ha estat traduït a l'alemany i a l'italià. *Brainframes, Technology, Mind and Business* (Utrecht: Bosch and Keuning, 1991) tracta les diferències entre els efectes de la televisió, els ordinadors i

l'hipermèdia en la cultura empresarial, les pràctiques comercials i el mercat. La seva última publicació, *The Skin of Culture, Investigating the New Electronic Reality*, editada per Christopher Dewdney, va sortir al mes de juny de 1995, publicada per Somerville Press, de Toronto, i va ser a les llistes de best-sellers de la premsa nacional del Canadà durant més de tres mesos.

A més dels seus interessos científics en les comunicacions, actualment promou un nou camp de temptatives artístiques que apleguen l'art, l'enginyeria i les noves tecnologies de la comunicació. En aquesta línia, a París va sortir un altre llibre sobre transinteractivitat, la primera vídeo-conferència del món per a les arts entre París i Toronto, titulat *Les Transinteractifs* (La Villette: Éditions SNVB, 1990). En col·laboració amb Louise Possant, ha acabat fa poc una sèrie televisiva de tretze capítols sobre art i tecnologia, *Le N'ième art*, una coproducció de TV Ontario, TI-Enseignement de la Universitat del Quebec i la Universitat del Quebec a Montreal.

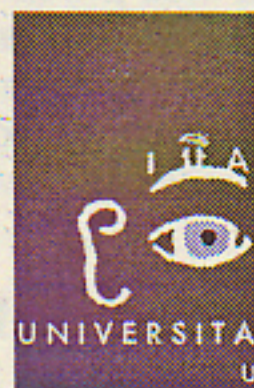
Derrick de Kerckhove és també assessor en mitjans de comunicació, cultura i interessos i polítiques governamentals i comercials.

Lloc i hora: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (Montalegre, 5) a les 20.15. Preu de l'entrada: 300 ptes. (membres de la UPF: entrada gratuïta)

Organitzat per:

En col·laboració amb:

Amb el suport de:

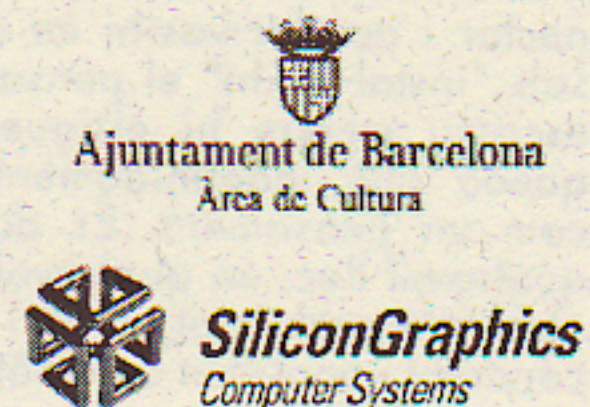
INSTITUT UNIVERSITARI DE L'AUDIOVISUAL
UNIVERSITAT POMPEU FABRA

PHONOS FUNDACIO PRIVADA

Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Ajuntament de Barcelona
Àrea de Cultura

SiliconGraphics
Computer Systems

AMB LA MENT POSADA EN INTERNET

El programari i les tecnologies basades en xarxes informàtiques treballen en les nostres ments d'una manera tan segura i molt més exhaustiva que la que un dia va ser atribuïda als llibres i a la televisió. Allò que accedim en les pantalles, ho accedim quasi com un pensament. Ara sabem què significa "temps real". És la velocitat a la qual la nostra ment o la nostra pantalla poden copsar una imatge o un pensament. Això és el que volem de les nostres tecnologies, i això és el que n'aconsegurem. Però el que ens arriba al pensament des de l'aparell multimèdia, el *teleputer*, pot configurar aquest pensament d'una manera molt més minuciosa que no solia fer la televisió. I també pot configurar la postura i les activitats dels nostres cossos mitjançant interfícies com a rutes d'accés. Els nostres cossos, per comptes de contenir simplement consciència, ara n'estan envoltats; són retinguts i continguts per un nou nivell d'activitats i operacions conscients que poden tenir un impacte directe o indirecte sobre l'estat d'ànim, el desig, les intuïcions, els capricis, les ordres, els plans, els pensaments, les accions. Solíem dir-ne "l'inconscient", després de Freud; però, és clar, aquesta entitat misteriosa i elusiva ara esdevé conscient. Això significa que, des d'ara, podem començar a considerar la possibilitat que cadascun de nosaltres tindrà dos nivells de consciència: un de privat, aquell a què estem acostumats, i un altre de col·lectiu, amb un únic punt d'entrada, configurat per i per a una barreja molt especial representada pel nostre jo personal i ningú més. Significa, també, que segons el grau d'autonomia de què gaudeixin tant el cos com la ment gaudirem, o no, de llibertat socio-política.

Internet, i tots els mitjans de comunicació per xarxa informàtica, són les tecnologies més importants avui dia, ja que donen accés al tractament col·lectiu de la informació en temps real, sense desatendre ni eliminar la interacció individual. El resultat és que els processos de la informació i l'organització social que en resulten són ara col·lectius i individuals. És la primera vegada que ha passat això en la història dels mitjans de comunicació. Els llibres eren sistemes individuals. L'efecte que tenien era accelerar les ments individuals i l'individualisme en aquest tipus de ments. En els llibres hi ha l'origen de la democràcia. La ràdio i la televisió eren col·lectives, però sense una interacció individual en temps real. Això és el que significa el sistema tribal. Com a crític social, Bill Moyers va demostrar que la televisió era el conducte perfecte per a una ment pública i col·lectiva. La televisió nord-americana, en l'època en què només regnaven tres grans cadenes sobre una immensa classe mitjana de consumidors, creava un tipus d'ambient mental públic que solament tenia una interacció mínima de consumidors individuals. Aquest tipus de ment era fàcilment controlada per complet per una programació de televisió amb bitllet d'anada, que oferia més o menys el mateix preu del viatge per emparar la consciència de cadascú al mateix temps.

En canvi, el tipus de ment col·lectiva que ofereix Internet progressa en la interacció individual. En realitat, està totalment feta d'interaccions individuals. Us hi podeu connectar i quedar-vos-hi en temps real o tan sols "instal·lar-hi" el pensament. Tot el que escriviu mentre hi estigau connectats es queda allà indefinidament, en suspensió, com un pensament. És accessible des de qualsevol lloc, en qualsevol moment. Es pot combinar amb imatge i so i color. Pot ser escanejat i analitzat automàticament. Internet

proporciona un exemple d'una forma de comunicació que és global i local alhora, col·lectiva i individual al mateix temps. És una forma de consciència que empeny per darrere la pantalla allò que voleu penetrar. El nivell de convergència immediatament següent és la realitat virtual *on-line*, i ja comença a partir d'aquest moment en unes formes molt modestes. I a més, de la mateixa manera que el destí dels ordinadors era arribar a estar connectats, el destí de la realitat virtual és arribar a ser el mitjà de comunicació per excel·lència, contingut, portador, usuari i tot plegat. Per a molts, la realitat virtual pot ser únicament una joguina. Però és una joguina que, com l'automòbil, una altra joguina, es convertirà en la indústria en expansió de totes les èpoques. La realitat virtual no és res més que el contingut de la nostra ment privada fet públic i compartible. Ara fabricarem els pensaments fora i també dins dels nostres cossos, i seran ocupats per altres persones. Volem fabricar-los en sèrie? Abans que tinguéssim temps d'adonar-nos completament del que passa tot seguit, podríem esdevenir ben bé elements de comercialització, i no realment identitats, en un món on l'economia es basa en el control de la informació i en la distribució d'informació. Al cap i a la fi, ens hem deixat convertir, fins a cert punt, des de l'invent de la ràdio i la televisió, en xifres comercials.

La comercialització i la privatització amenacen actualment Internet. Jim Clark, ex-fundador i director executiu de Silicon Graphics, va passar del maquinari al programari i de la indústria de l'ordinador a les xarxes informàtiques; ara ha recuperat vint vegades la inversió inicial en llançar Netscape II. Mentre va per aquests mons de Déu reivindicant que "Ja ha arribat l'autopista de la informació: és Internet", el govern dels Estats Units mostra indicis de cedir a les pressions de les grans empreses per deixar de donar suport al funcionament i al desenvolupament de la xarxa i prestar més atenció a les necessitats de l'enorme amplitud de banda que comporta. Estem disposats a cedir la possibilitat de pertànyer-nos a nosaltres mateixos com a persones particulars a unes quantes entitats que poden recórrer les nostres identitats per l'autopista de la informació? O insistim en el fet que una cosa com Internet es mantingui lliure i accessible per a tots perquè tinguem l'oportunitat de veure, sentir i escoltar les coses per nosaltres mateixos? Potser no tindrem aquesta opció gaire temps.

La situació actual de protegir la informació privada i personal dins la xarxa és una qüestió política. És una de les qüestions més serioses a què ens podem enfrontar avui dia, ja que ens ha costat moltíssim aconseguir la possibilitat de pertànyer-nos a nosaltres mateixos com a subjectes privats al llarg de tota la història. Hem adquirit el dret de ser individuals i el dret de controlar el contingut de les nostres pròpies ments durant segles d'una història violenta de lluita per obtenir la tolerància mental per part de la religió establerta i la llibertat política per part de l'esclavatge, la màfia i el control monàrquic.

La imatge que comença a sorgir d'un entorn dirigit globalment per la xarxa no és precisament una "autopista", sinó una mena de capritxosa xarxa de xarxes de "ments col·lectives", molt més poderosa i potser més subtil que les ments públiques i els reialmes públics (res publica) que una vegada van definir els límits de les nostres "nacions". Naturalment, els governs hauran de prestar-hi a la llarga més atenció, perquè en depèn

la seva supervivència. L'assumpte és realment una de les maniobres que ara enfronta governs i empreses arreu: com podrem dirigir aquest nou entorn de processament de la informació, aquesta nova economia, realment. O com que ja és massa tard, val més que ho deixem córrer perquè ja està organitzat per ell mateix senzillament per manipular-nos?

L'educació mostra indicis que és, diguem-ne, "aprenent per mitjà del treball". Al Canadà, la connexió de les aules a la xarxa informàtica es produeix més de pressa, comparativament, que en altres països, i el govern hi aplica el canvi amb millors estratègies que abans. A l'hora d'educar els seus fills als efectes de la televisió, els canadencs no van reaccionar a temps, però ara s'espavilen amb el ràpid creixement de la informatització. Imagineu per un moment on podria ser avui un país amb les perspectives d'una televisió interactiva i d'una connexió multimèdia si s'hagués pres més seriosament l'afer urgent d'educar les generacions més joves en les tècniques d'analitzar i crear uns mitjans audiovisuals, tal com s'ha fet en la qüestió de la paraula escrita, inexorablement, encara que sense el més mínim grau d'imaginació.

La raó per la qual les escoles i les universitats funcionen millor amb ordinadors i xarxes informàtiques que amb la televisió i la ràdio és que els ordinadors són variants electròniques dels llibres. Els canvis són que l'hipertext s'acosta prou al text per atraure actualment l'atenció dels universitaris. Hi ha una certa urgència en la qüestió relativa al futur mateix de les institucions docents. En efecte, cal recordar constantment al sistema d'educació pública —i també al públic en general i al govern— que l'educació pública i la privada no són en absolut la mateixa cosa, i que aquella no és precisament la ruta d'accés dels pobres a la bona vida.

Les escoles públiques fan possible precisament l'existència de "públic". Eduquen les ments dels seus alumnes per tal d'incloure el domini públic en les consideracions sobre quins són els nostres privilegis patrimonials com a membres d'una societat. És possible que les escoles privades donin una educació millor als vostres fills, però no tenen cap motiu per convertir-los en ciutadans. La seva feina és fer que els nois siguin competitius en el sector privat, amb una certa displicència envers les feines públiques (cada cop menys en el futur). Si creieu que aquest fet no té cap importància, aleshores considereu això: no hi ha cap possibilitat de supervivència per a les ments privades en una cultura electrònica si no hi ha garanties inviolables per a un domini públic i una ment pública.

Una actitud investigadora és crítica amb el nivell en què es permet que les tecnologies influeixin en la psique humana i en el sensor humà. Les persones que ignoren els efectes que les seves pròpies tecnologies produeixen en ells mateixos són com aquells que oblidem el passat: estan condemnats a viure'n les conseqüències, a "reviure'l". Avui dia, ignorar l'evidència que les comunicacions a través de xarxa informàtica permeten que cada vegada més persones entrin en l'acte del discurs social és condemnar-se a si mateix a convertir-se en un servomecanisme al servei de la tecnologia i el comerç. Hi ha una revolució en curs: és la revolució de la ment.

Derrick de Kerckhove